

Preoperativa hudförberedelser

Innehåll

Bakgrund.....	1
Klorhexidintvål eller vanlig tvål?	2
Dusch med klorhexidintvål	2
Dusch med vanlig tvål.....	3
Vad innebär en dubbeldusch med klorhexidintvål?.....	3
Gör så här:	3
Akut kirurgi.....	3
Uppskjuten operation.....	3
Hår	4
Dokumenthistorik	4

Bakgrund

Postoperativa sårinfektioner och infektioner kopplade till centrala infarter kan orsakas av bakterier från patientens hudflora. Att så långt det är möjligt avlägsna hudbakterier före kirurgiska ingrepp och inför insättning av centrala infarter är ett sätt att minska risken för infektion.

Den normala bakteriefloran växer i form av mikrokolonier. Vid dusch med vanlig tvål slås mikrokolonierna sönder och bakterierna sprids ut jämnare över huden vilket innebär att bakteriemängden minskar något.

Om klorhexidintvål används i stället för vanlig tvål minskar bakteriemängden påtagligt på grund av klorhexidinet bakterieavdödande effekt. Vid upprepad tvättning med klorhexidintvål förstärks effekten. Klorhexidin kräver inverkningsstid. Effekten förbättras minut för minut i upp till sex minuter.

En stor fördel med att använda klorhexidintvål före ingrepp är att man uppnår en kvardröjande effekt som gör att bakteriemängden på huden återgår till normal nivå först efter cirka fem dagar.

Klorhexidintvål eller vanlig tvål?

Behandlande läkare avgör om det planerade ingreppet är av sådan art att klorhexidintvål ska användas.

Inför kirurgiska ingrepp (operationer) som innebär en särskild infektionsrisk rekommenderas upprepad helkroppstvätt med klorhexidintvål. Det gäller exempelvis vid transplantationer och implantationer av främmande kroppar såsom vid:

- Transplantationskirurgi.
- Neurokirurgi.
- Kärlkirurgi.
- Ortopedkirurgi.
- Thoraxkirurgi.
- Annan kirurgi där patientens hudflora kan utgöra risk för allvarlig infektion.

Inför övriga operationer rekommenderas en noggrann dusch och schamponering med vanlig tvål och schampo.

Inläggning av centrala infarter såsom exempelvis PICC-line, central venkateter (CVK), central dialyskateter (CDK) och subcutan venport (SVP) är ingrepp med stor risk för infektion. Vid inläggning av centrala venkatetrar rekommenderas helkroppstvätt med klorhexidintvål. För detaljer, se dokument om förberedelser vid inläggning av olika typer av centrala infarter som hittas via:

[Centrala infarter – översikt, regionuppsala.se \(pdf\)](#).

Dusch med klorhexidintvål

Minst två preoperativa så kallade dubbelduschar med klorhexidintvål (Hibiscrub® eller DesCutan®) utförs med minst sex timmar mellan dubbelduscharna innan operationen. Den sista dubbelduschen ska tidsmässigt ske så nära operationen som möjligt.

Informera patienten att inte använda andra rengöringsprodukter som hårschampo, tvål, duschkräm eller hudlotion mellan eller efter helkroppstvättningarna. Dessa medel kan försämma klorhexidintvåls effekt.

Nyfödda kan riskera svåra hudreaktioner vid användning av klorhexidinlösningar. Observera texten i Fass. Tillämpa lokala anvisningar för spädbarn om sådana finns eller fråga operatören.

Preoperativ helkroppstvätt i hemmet:

- Skriftlig information måste ges till patienten.

Preoperativ helkroppstvätt på sjukhuset:

- Plansch med instruktioner, som finns att beställa via klorhexidintvåls tillverkare, ska finnas i duschutrymmet.
- Instruera och hjälp patienten för att säkerställa att tvättningen blir korrekt utförd.
- Efter varje dubbeldusch, låt patienten få rena kläder och underkläder samt renbäddad säng.
- Efter sista dubbelduschen inför operation, låt patienten få ren patientskjorta, underkläder, operationsstrumpor och renbäddad säng.

Dusch med vanlig tvål

En noggrann dusch med vanlig tvål/duschkräm och schampo som tidsmässigt ska ske så nära operationen som möjligt. Efter duschen ska patienten få ren patientskjorta, underkläder, operationsstrumpor och renbäddad säng.

Vad innebär en dubbeldusch med klorhexidintvål?

Dubbeldusch innebär två intvålningar med klorhexidintvål vid ett duschtillfälle, se nedan.

Gör så här:

1. Duscha hela kroppen och håret.
2. Stäng av duschen och tvätta håret.
3. Tvåla in hela kroppen. Var extra noggrann runt näsan, i armhålorna, navel, ljumskar och könsorgan. Använd inte klorhexidin i hörselgången. Undvik kontakt med ögonen.
4. Skölj av kroppen och håret.
5. Stäng av duschen.
6. Upprepa punkt 2-5.
7. Torka med ren handduk.
8. Tag på rena kläder.
9. Renbädda sängen.

Punkt 1-9 är en dubbeldusch.

Akut kirurgi

Ansvarig läkare avgör hur och i vilken omfattning helkroppstvätt ska utföras beroende av patientens tillstånd och ingreppets art. Dokumentera och rapportera till operationspersonalen hur de preoperativa hudförberedelserna har utförts.

Uppskjuten operation

Om operationen senareläggs men ändå sker under det planerade operationsdygnet måste behovet av ny dubbeldusch bedömas från fall till fall. Behandlande läkare avgör.

- Om operationen blir uppskjuten **mindre** än 5 dagar ska en ny dubbeldusch utföras så nära operationen som möjligt för att avlägsna bakteriefloran som kontaminerat huden under väntetiden. Låt patienten få rena kläder och underkläder samt renbäddad säng.
- Om operationen blir uppskjuten **längre** än 5 dagar måste hela proceduren göras om med minst två dubbelduschar.

Hår

Hårstrån är inte mera bakteriebemängda än huden i övrigt. Hårstrån kan behöva tas bort för att de hindrar vidhäftning av tejp, plastfilm eller för att de kan falla ned i såret och där utgöra främmande kropp.

- Hårvkorta vid behov med elektrisk klippmaskin med engångsblad.
- Rakning får inte förekomma, då den ökar infektionsrisken.
- Kemisk hårborttagning bör undvikas, på grund av risk för hudskador.

Dokumenthistorik

Författare:

Vårdhygien och infektionspreventionsenheten.

Datum:

- | | |
|------------|--|
| 2019-10-25 | Birgitta Lytsy. Tillägg om centrala infarter. |
| 2020-01-27 | Jakob Sparby. Tillägg länk till Centrala infarter översikt. |
| 2021-09-13 | Johanna Kangas och Karin Karlsson. Förtydligande av rutin renbäddning och dusch inför operation. |
| 2021-10-11 | Johanna Kangas och Karin Karlsson, förtydligande av befintlig text. |
| 2023-06-26 | Emma Leijonqvist. Tillgänglighetsanpassat dokument. |
| 2023-11-23 | Karin Karlsson. Justering till nummerlista i instruktionen till dubbeldusch. |
| 2024-03-13 | Fredrik Idving. Ändrat angående dusch med vanlig tvål i samband med övriga operationer. |
| 2026-02-24 | Johanna Kangas. Årlig revidering. Inga ändringar. |